

بهریز دایک و باوک و بهخوکهس،

ئهم نامهیهت بۆ دهنوسین بۆ ئهوهی داوای یارمهتیت لی بکهین. لهوانیه زۆر له روومالی میدیاکانت بینینیت لهم چهند مانگهدا که تییدا باس له رووداوهمکانی توندوتیژی له دزی ژنان و کچان دهکات. قسه و وینهی به نازاری سارا ئیقهارد، جی به جی کاری مارکیتینگ، ههبووه که دهستی بهستراوه، رفیندراوه، گچهللی بهرامبهر کراوه وه کوژراوه کاتیک که گهراوتهوه مالهوه وه ههروهها ماموستای قوتابخانه سابینا نیسا که پهلامار دراوه، کهمایهتی پیکراوه وه ههروهها کوژراوه له ریگی چوون بۆ خواردنهومیهک لهگهل هاوریکانی له شهویک لهم نزیکانه. له کاتیکدا ئهم رووشنایی خسته سهره یارمهتیداره بۆ دهرخستنی کیشهکانی که ژنان و کچان دووچاری دهین روژانه بۆ ئهوهی گهتوگی لهسهر بکریت وه کاری بۆ بکریت، ههروهها ئهمه خهمیک و تاوانیکه لهو کۆمهلهگیهه که تییدا دهژین، وه ئهمه ئهوه دهگهیهتیت که هیشتا مافی مروف رابهرایهتی کهمکردنهوهی توندوتیژی دژ به ژنان و کچان نهکردوه، وه ههروهها پیزانینی تهواو به یهکسان بوونی مافهکانی ژنان و کچان وه روولیان له کۆمهلهگا شان بهشانی پیاوان نهکراوه وهکوو کهسانیک که ههمان بهها و گرینگیان ههیه.

لهوانیه ناگاداری ئهوه بیت که قوتابخانهکهمان چی کاریک دهکات بۆ نههینشتنی ئهم کیشانه. له ریگهی PSHE، کۆبوونهوه وه ههروهها کاتی گهتتوکردن له پۆل ئیهمه فیرخواز مکهانمان ناشنا دهکهن به پهیوهندیه ئهرینهه تهنرووستیه ریزدارهکهن، ههلسوکهوتی بهریزانه چۆنه، ریگهپیدان، روولی رهگهز مکهان، شیواز، یهکسانی، متمانهی جهستهیی وه باوهر به خو بوون، ههلسوکهوتی نهشیوا وه توندوتیژیانه وه ههروهها ههراسان کردن ههمیشه ههلهیه. لهگهل فیرخوازه تهمهن گهورهکان باسکردنی توندوتیژی و ههراسان کردنی سیکسش دهگریتهوه.

بۆ رووشنایی خسته سهر قهبارهی کیشهکه، لهگهل ئهم نامهیهدا پاشکویهک ههیه، که پوختهی نویتترین پنداچوونهوهی OFSTED سهبارهت به گچهللی سیکسی له قوتابخانه و کۆلیژ مکهاندا که له کۆتایی ئهم نامهیهدا دهتوانیت بینینیت. وه ئیهمه داوات لی دهکهن که گرینگی پی بهدیت و بیخوینیتهوه بۆ ئهوهی بتوانیت که قهبارهو کاریگهری ئهم کیشهیه له چاوی کهسه گهنجهکهانهوه بزانیته، به تاییهتی کچان. وه ههروهها لهگهل ئهم پوختهیهدا، OFSTED سهبارهت به سنوورداریتی کاری قوتابخانهکان بۆ ئهم مههسته دهلیت:

"قوتابخانه و کۆلیژ مکهان ناتوانن به تنهها خویمان ههراسان کردنی سیکسی و توندوتیژی له ناو بهرن، بهوانهی ئۆن لاین یشهوه، وه ناشیبت تنهها ههر خویمان بن. بۆ نمونه، بلابوونهوهی مندال و کهسی گهنج بۆ بینینی بایهتی نهشیوا که نایانهویت بینین و فشاریان دهمخریته سهر بۆ ناردنی وینهی 'رووت' که کیشهیهکی زۆر گهورمتره لهوهی که تنهها قوتابخانه بتوانیت بهسهریدا زال بیت. لهگهل ئهوهی ئهوان روولی خویمان دهبینین وه ئهوهی لهسهریان بیت دهیکهن بهلام ئهمه تنهها بهرپر سباریتهی ئهوان نیه که چارهسهری بکهن".

ئهمرو ئیهمه داوای یارمهتیت لی دهکهن بهوهی که دابنیشیت لهگهل ئهندامانی خیزانهکهت، گهر شیوا بیت، وه پیکهوه گهتوو گو و راگۆرینهوه بکهن لهسهر ئهم تههرانهی خوارهوه:

- **گالته کردن:** ریگاکانی که گالتهکردن دهبینته هوی ناسایی کردنی گچهللی سیکسی و توندوتیژی دزی به ژنان و کچان – وه ههروهها گرینگی خستههرووی 'گهلهکردن' بهوهی ریگه گرتن له بهکارهینانی سیکسی ئافرهت بۆ مههستهی بهرژهوهندی و خوشی تاییهتی کهسانی دیکه.
- **لۆمهکرنی-قوربانی:** بیروکهی ئهوهی که کهسیک 'شایهیهتی' که وای لی بهسهر بیت بهوهی که جل و بهرگی نهشیواوی پۆشپوه وه یاخوود له کوئی بوون و له چ کاتیک لهوی بوون. هیچ کهسیک شاپانی ئهوه نیه که کهمایهتی پی بکریت.
- **شهرمهزارکردنی-قوربانی:** بهکارهینانی دهستهواژهی کهمایهتی پی کردن بهرامبهر کهسیک، بهتاییهتی بهرامبهر کچیک، ئهگهر تیوهگلانیان ههیهت له چالاکی کردهوهی سیکسی لهگهل کهسیکی رهگهز نیر، وه یاخوود ناردنی وینهی رووت، لهگهل ئهوشدا لهوانیه زوریان لی کرابیت، فشاریان خرابیته سهر، کهمایهتیهکیان پی کرابیت بۆ ئهوهی کردهوهی لهم جوهره ئهنجام بدن.

- **نافرەتان وەك كالاپەك:** بە پیدانی نمرە لەسەر دە، فیکە لیدان بۆ کچان، هەڵدانی قسەى سیکسى بەرامبەریان هەموویان نمونەن کە دەری دەخات کە ئافرەتان وەك كالا تەماشاشا دەکرین، نەك وەك ئادەمیزاد.

وەك هەموو دایک و باوکیک، ئیمە هەموومان باشترینمان دەوێت بۆ منداڵەکانمان، جا چ ئیمە جۆرایەتى ژبانیان بێت، ئاستى خوێندنیان بێت وە یاخوود هاوڕێ کان و پەيوەندیەکانیان بێت. بە بێ گوێ دانە ئەوەى ئایا کچ بن یان کور، ئیمە مافی هەموو منداڵیکە کە گەورە بێت و مافی ئەمانەى خوارموی هەبێت:

- خۆشى و ئارامى لە ژبانیان،
- هیواخواز بن بۆ داھاتوو یەك کە دەست کردی خۆیان بێت، وە لە سەر خواستی خۆیان بێت،
- دادپەروەرى هەبێت لە هەموو لایەنیک و بواریکی ژبانی خۆیان و دەوورو بەریان،
- باورکردن بە راستیەکان، دادپەروەرایەتى وە یەكسانی بۆ هەمووان،
- باومرێكى زۆر بە تواناکیان وە بۆ بەکار هێنایى بە هەركانیان کە ببێتە هێزیک بۆ باشتر کردنى حیهان.

ئیمە کار دەکەین پیکەو لە گەل قوتابخانەکان لە شارى لیقەر پوول بۆ بەدیھێنایى گۆرانکاری لە شیوازی سەیرکردن و مامەلەى کۆمەلگا بۆ ژنان و کچان وە هیواخوازین کە توش بەشداری بەکەیت وە وەك ئیمە بەکەیت. وە هەروەها پێزانیمان بۆ ئەو هەیه کە چەندەها کەسایەتى نمونەییان هەیه لە قوتابخانەماندا، لە هەردوو رەگەزى نێر وە مێ، بەلام ئیمە دەمانوێت هەموو تاکیک مامەلە بە ریزمەو لە گەل ژنان و کچاندا بەکات. تکایە ئەم بابەتە لە گەل خێزانەکەتدا باس بەکە وە چۆن ئیمە تێکرا بە هەموومان دەتوانین گۆرانکاری ریشەیی لە ناو کۆمەلگادا بە ئەنجام بگەیهین بۆ ئەوەى توندوتیژی بەرامبەر ژنان و کچان بەرمو کۆتایی بروت، بەدى هێنایى یەكسانی بۆ هەمووان و دادپەروەرى بۆ ئەو کەسانەى کە دەیانەوێت پیشیلکاری مافی مرۆف و یاساکی بەکەن.

لە گەل ریزی،

پاشکۆ

دەستەى پشکینی قوتابخانەکان OFSTED لە نوێ ترین پێداچوونەویدا سەبارەت بە گێچەلئى سیکسى لە قوتابخانە و کۆلیژەکان زانیاریە دەستکەوتەکانى بۆ کردۆتەو. ئەمانە هەمووی تێکەلەى نامادەکاری فێرکاری بوون بەلام لە گەل ئەو شدا ئەنجامەکان مەترسیدار بوون. ئیمە داوات لێ دەکەین کە چەند خۆلەکیک تەرخان بەکەیت بۆ خوێندنەوێ پوختەى کورتەى راپۆرتەکە وە لە پاشدا کاتی خۆت وەریگریت بۆ تێگەشتن لە زانیاریەکان وە چەند رێگەچارەیک بەدۆزینەو بۆ یارمەتیدانی قوتابخانەکان بۆ زال بوون بەسەر ئەم کێشانەدا، جا چ ئەم کێشانە لە ئۆن لاین دا روو بەن، لە دەروەى قوتابخانە وە یاخوود لە ناو قوتابخانە.

پوختەى پێداچوونەوێ OFSTED

پێداچوونەوێکە بەر بۆلۆیتی گێچەلئى سیکسى وە هەراسانکردنى سیکسى لە رێگەى ئۆن لاینەو بۆ سەر گەنجان و منداڵان دەر خستۆ. ئەوەى جێگەى مەترسیە ئەوێکە لە لایەن منداڵان و باوہ کە شکایەت تۆمار کردن هیچ سوودیکى نەبێت. وە دەرکەوتووہ کە کێشەکە ئەوێکە بەر بۆلۆہ کە پێویستی بە چارەسەرە بۆ هەموو منداڵان و گەنجان. وە بە باش دەزاندریت کە قوتابخانە، کۆلیژ وە هەروەها کۆمپانیا هەمە لایەنەکان پێویستە وە کار بەکەن کە هەراسانکردنى سیکسى وە هەروەها گێچەلئى سیکسى ئۆن لاین روو دەدات، لە گەل ئەوێ کە شکایەت لێ کردنیکی دیار کراو نەبێت. لە سەردانەکەمان، کچان پێ یان راگەیاندین کە هەراسانکردنى سیکسى و گێچەلئى سیکسى ئۆن لاین، نمونە وەك ناردنى بابەتى سیکسى وە فشار کردنە سەر بۆ ناردنى وینەى 'رووت' بە شیوەیکە راشکاوێ بە بێ ئەوەى داوا کرابێت ئەوێکە بەر بۆلۆہ زۆر زیاتر لەوەى کە گەورەکان لێی تێگەشتوون. بۆ نمونە، نزیکەى ۹۰٪ ی کچان، وە هەروەها نزیکەى ۵۰٪ کوران، دەلێن کە وینەى زۆر راشکاوێ و گرتەى قیدیوی یان بۆ نێردراوہ بە بێ ئەوەى کە خودی خۆیان بیانەوێت کە ببینن، ئەمە زۆر بە بەر بۆلۆی روو دەدات بۆ خۆیان و بۆ هاوڕیکانیان. منداڵان و کەسە گەنجەکان پێ یان گووتین کە هەراسانکردنى سیکسى روو دەدات ئەوێکە بە زۆرى کە بووئە شتیکی 'باو'. بۆ

نمونه، ۹۲٪ ی کچان، و ههروههها ۷۴٪ کوران، دهلین ناوه ناتورهی سیکسیانه ئهمنده زور روودهات بو خویان و بو هاوړئ کانیشیان. دووبارمبوونهوهی روودانی ئهه ههلسووکهوته سیکسیه زهرمهاندانه مانای ئهوه دهگهیهنیت که ههنديک مندال و ههسه گهنجهکان زور به ئاسایی وهری دهگرن. پرسیارمان له مندالان وه ههروههها کهسه گهنجهکان کرد که له چ شوینیک نووندوتیژی سیکسی روودهات، وهلامیان به گشتی دهربارهی شوینه بی سهرپهرشتیارهکان بوو له دهرهوهی قوتابخانه، نمونه ومک ئاهنگهکان وه یاخود پارکهکان کاتیک که کهسی گهورمیان لهگهل دا نیه، لهگهل ئهوهشدا ههنديک له کچان پیان گووتین که ههنديک جار دهست لی دانی نهویستراویان روو به روو بوتهوه له شوینی پیادهی ناو قوتابخانهکان. مندالان و کهسه گهنجهکان، به نایبهتی کچان، پیان گووتین که نایانهویت که باس له گچهلئ سیکسی بکن لهبر چند هوکاریک، لهگهل ئهوهشدا که قوتابخانهکانیان هانیاں دهات. بو نمونه، مهترسی دوچاربوونی دوورکردنهوهی کهسهکه له لایهن هاوړئ کانیاں وه یاخود تووش کردنی کیشه بو هاوړئ کان وا دانهراره که شایانی ئهوه بیت که کیشهکه مندالان و گهنجان دهبیت هوشیار بکرنهوه لی ی وه که ئههه شتیکی ئاسایی نیه. ترسهکان زیاتر له سهر چونیتهی کاردانهوهی گهورهکانه، چونکه پیان وایه که باوهریان پیان ناکریت، وه یاخود لومهیان لی دهکریت. وه ههروههها پیان وایه ئهگهر باسی لئوه بکن بو کهسه گهورهکان، ئهوا پرۆسهکه له ژیر کونترولیان دهردهچیت. مندال و کهسی گهنج زور به دهگمن ئهرینی دهن سهارهت به RSHE به واتای (پهوهندیهکان، سیکس وه روشنیری تهندروستی) که پنیان دهوترینهوه. پیان وایه که زور کهمه، زور درهنگه وه ههروههها ئهوه بابهتانهی که داندراره بخویندرین ههموو زانباریهکان و ئاموژگاریهکانیاں پیان نابهخشئ که پیویستیانه بو تیگهیشتنی ههموو لایهنه راستیهکانی ژانیاں. لهبر ئهه کم و کوورتیه، پیان گووتین که پهنایاں بردوته بهر توره کومه لایهتیهکان وه یاخود هاوړئ کانیاں بو ئهوهی زانباری وهربگرن له پهکهوه، که ئهههش وا دهکات که ههنديکیان ههست به نارحهتی بکن. ههس وهک بهک له کچهکان ئامازهی کرد و گووتی. ئههه نابیت بهرپرسیاریتی ئیبه بیت که کورهکان فیر بکهین'.

توژیینهوهکان له ۲۰۱۷ دهریان خستوه که ۲۶٪ ی کهسه گهنجهکان وینهی رووتیان ناردوه بو کهسیک که به دلپان بووه وه ههروههها ۴۸٪ وینهیان به دهست گهیشتهوه که هی کهسانی دیکه بوون. لهگهل ئهوهشدا، داتا نوئ یهکان لهسهر وینه رووته درووستکراوهکانی-گهنجان بو تمهمنی خوار ۱۸ دهری دهخات که به زوری بو خویان ئهه وینهو گرتنه فیدپویبانهی خویان دهگرن وه دهینرن بو کهسانی دیکه. ئههه ئهوه کهپسانهش دهگرتنهوه که به فشاری کهسی گهوره ئهه جوړه کارمیان کردوه. داتاکانی ئینتهرنیت و دامهزراوهی سهیربکه (IWF) بهرزبوونهوهیهکی زور به خیرایی پیشان ددهن سهارهت به وینهی سیکسی کهسی گهنج له ئون لاین، که ئهههش دهگرتنهوه بو بهرزبوونهوه و بلاو کردنهوهی ژمارهی بابهتی 'خو به خو درووستکراو'. له پهکهه ۶ مانگی ۲۰۲۰، ۴۴٪ ی بابهتی گچهلئ سیکسی مندالان مامهلهی لهگهل دا کراوه له لایهن IWF وه ههلسهنگیندراوه بهوهی که وینهو گرتنهی فیدپوی 'خو به خو درووستکراو' بیت، به بهراوورد به ۲۹٪ له ۲۰۱۹.